

Asia: VN/16052/2021

Kulttuurin tulevaisuustyöryhmän raportti

Lausunnonantajan lausunto

Miten työryhmän raportti onnistuu sanoittamaan ja viestimään kulttuurialan tilannetta ja kehittämishaasteita alan jälleenrakennuksen ja vahvistamisen tarve huomioiden?

Suomen tanssioppilaitosten liitto STOPP ry kiittää mahdollisuudesta lausua kulttuurialan tulevaisuustyöryhmän raportista. Pidämme tärkeänä sitä, että kulttuurialan haasteet ja kehittämistoimenpiteet on nostettu keskusteluun ja että asiaa halutaan pitää esillä yli hallituskausien.

Raportti kokoaa selkeästi yhteen taide- ja kulttuurialan tilannetta ja rakenteellisia ongelmia. Raportti avaa tiiviisti myös muille kuin taide- ja kulttuurialalla toimiville alan toimintaa ja haasteita. Monet haasteet on alalla tunnistettu jo ennen pandemia-aikaa, mutta ne ovat nousseet esille haastavien vuosien myötä entistä selkeämmin. Alan kehittämiseen ja haasteiden ratkaisemiseen tarvitaan lisää rahoitusta ja yhteistä tahtotilaa.

Juuri valmistuvat taidekasvatuksen ja -koulutuksen visiotöiden tulokset voisi osaltaan liittää tämän raportin kokoamiin tietoihin. Yhdessä ne avaisivat selkeämmin koulutuspolkuja taiteen ammattilaiseksi ja yleisöksi.

Mitkä raportin toimenpide-esityksistä ovat mielestänne kaikkein tärkeimmät ja kiireellisimmät toteuttaa (max 5)?

- Taiteen perusopetusta ja taidekasvatusta kehitetään niin, että tarjontaa on koko maassa ja eri taiteenaloilla. Selvitetään tarve uudistaa lakia taiteen perusopetuksesta.
- Hallitus antaa vuonna 2023 alkavalla hallituskaudella eduskunnalle kulttuuripoliittisen selonteon.

- Kunnat sisällyttävät kulttuuritoiminnan tavoitteet ja toimenpiteet kunnan strategiaan, talousarviokäsittelyyn ja toiminnan säännölliseen arviointiin yhteistyössä kunnan sisällä eri toimialojen, muiden kuntien sekä kulttuurialan toimijoiden kanssa.
- Kaikkien suomalaisten tasa-arvoiset mahdollisuudet nauttia kulttuurista

Miten voidaan mielestänne vaikuttaa siihen, että työryhmän viestit tulevat huomioiduiksi ja esitykset toteutetuiksi mahdollisimman hyvin seuraavalla hallituskaudella?

On varmistettava, että työryhmän viesti saa ansaitsemansa painoarvon ja määriteltävä heti hallituskauden alussa, minkä tahon tehtävänä on viedä kulttuurin ja luovien alojen kehittämiskokonaisuutta eteenpäin. Kulttuurin ja luovien alojen esiin nostaminen ja ehdotuksen mukaisen kulttuuripoliittisen selonteon antaminen on tärkeää. Alan kehitystä voisi lähestyä ministeriryhmässä, joka huomioi kentän pirstaleisuuden, mutta myös keskeisen roolin yhteiskunnassa ja sen kehityksessä.

Lukukohtaiset kommentit

**Luku 1: Annamme kulttuurillemme sille kuuluvan arvostuksen.
Mahdolliset huomionne lukuun ja sen toimenpide-esityksiin.**

Kannatamme kulttuuripoliittisen selonteon antamista ja kulttuuri- ja luovien alojen ministeriryhmän perustamista. Tulevan Oulu2026-vuoden kulttuuri-ilmastonmuutos teemaa kannattaa ja on mahdollista hyödyntää laajasti. Esimerkiksi taiteen perusopetuksen rooli kestävyyden ja aktiivisen kansalaisuuden vahvistajana on mahdollista tunnistaa entistä selkeämmin.

**Luku 2: Kasvatamme hyvinvointiamme investoimalla kulttuuriin.
Mahdolliset huomionne lukuun ja sen toimenpide-esityksiin.**

Kulttuuribudjetin nostaminen yhteen prosenttiin on kannatettavaa. Yksityisellä rahoituksella on suuri merkitys, mutta näemme kuntien roolin ratkaisevan tärkeäksi taiteen ja kulttuurin rahoittajana (luku 5, kuntiin liittyvät toimenpide-ehdotukset).

**Luku 3: Tuemme tekijöitä ja vahvistamme samalla talouttamme.
Mahdolliset huomionne lukuun ja sen toimenpide-esityksiin.**

Taide- ja kulttuurialan koulutuksen saaneiden osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen on tärkeää. Tämä on kuitenkin asiana laajempi kokonaisuus kuin luvun 3 toimenpiteisiin kootut ehdotukset. Koemme, että tällä on vahva yhteys alan arvostukseen ja ymmärrykseen ja että se vaikuttaa vahvasti myös nuorten ammatinvalintaan. Kulttuurialan osaamisen merkitys tulisi tunnistaa paitsi työelämässä, myös muilla koulutusaloilla ja osana eri alojen opintoja.

**Luku 4: Teemme tarvittavat rakenteelliset uudistukset freelancereiden työskentelyolosuhteiden parantamiseksi.
Mahdolliset huomionne lukuun ja sen toimenpide-esityksiin.**

Luvun keskeinen huomio on, että ”Lähtökohtana kaikissa ratkaisuissa on oltava, että taiteellinen ja luova työ tunnustetaan työksi ja elinkeinoksi ja sitä kohdellaan eri järjestelmissä ja menettelyissä sen mukaisesti.” Ilman tätä muutosta toimenpiteet jäänevät vajaiksi.

Luku 5: Tarjoamme kaikille suomalaisille tasavertaiset mahdollisuudet nauttia kulttuurista. Mahdolliset huomionne lukuun ja sen toimenpide-esityksiin.

Kunnilla on lähipalveluiden tuottajana keskeinen asema luvussa esitettyjen tavoitteiden saavuttamisessa. Pidämme tärkeänä, että raportissa ehdotetulla tavalla kunnissa kirjattaisiin kulttuuritoiminnan tavoitteet ja toimenpiteet kunnan strategiaan, talousarviokäsittelyyn ja toiminnan säännölliseen arviointiin yhteistyössä kunnan sisällä eri toimialojen, muiden kuntien sekä kulttuurialan toimijoiden kanssa. Kirjausten tulisi sisältää myös tavoitteet, toimenpiteet ja rahoitus taiteen perusopetuksen sekä muun taidekasvatuksen ja kulttuurikasvatussuunnitelmien toteuttamisesta.

Taiteen perusopetus tarjoaa ammattitaitoisen ja laadukkaan taidekasvatuksen. Toimintaa tukemalla, sen tarjontaa laajentamalla ja osallistumisen esteitä poistamalla nykyistä useampi lapsi ja nuori saisi mahdollisuuden osallistua itseä kiinnostavan taiteenalan opetukseen omalla kotiseudullaan. Vahvistamalla taiteen perusopetuksen eri taiteenalojen alueellista saatavuutta ja saavutettavuutta yhteistyössä kuntien, hyvinvointialueiden ja maakuntien kanssa varmistetaan lasten ja nuorten yhdenvertaiset osallistumismahdollisuudet. Taiteenalakohtaiset ja alueelliset tarpeet huomioimalla ylläpidetään ja kehitetään taiteen perusopetusta ja sen vaikuttavuutta myös osana koulutusjärjestelmää. Keinoja tulee etsiä siten, että huomioiduksi tulevat sekä nykyisten että uusien toimijoiden tarpeet ja toimintaedellytykset. Lainsäädäntö tulisi tarkistaa keinojen löydyttyä vastaamaan koulutusmuodon toteutumista ja tarpeita.

Taiteen perusopetus luo pohjaa elinikäiselle harrastuneisuudelle ja antaa valmiudet hakeutua alan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen. Kehitystyötä taiteen perusopetuksen saatavuuden ja saavutettavuuden lisäämiseksi, sekä mm. koulutusjatkumoiden parantamiseksi tulee tehdä tiiviissä yhteistyössä koulutusten järjestäjien ja alan toimijoiden kanssa. Olemme mielellämme tässä työssä mukana.

Kannatamme lämpimästi ehdotusta kulttuurialan tilasto- ja tietoperustan sekä alan vaikuttavuuteen liittyvän monialaisen tutkimuksen vahvistamista. Taidekasvatuksen, -opetuksen ja -harrastusten tulee olla osa tätä vahvistuvaa tietopohjaa.

Malmberg Milla
Suomen Tanssioppilaitosten liitto STOPP ry

